

Handelingskader Ecorys biedt overheden inzicht in hoe de brede welvaart te vergroten

Beleidsmakers in heel Nederland zoeken steeds vaker naar concrete mogelijkheden om de brede welvaart in hun gemeente, regio of provincie te vergroten. Brede welvaart gaat om 'alles wat mensen van waarde vinden'. Naast de materiële welvaart betreft het gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en veiligheid. Het is het welbevinden van inwoners hier op dit moment, maar ook de gevolgen voor de kwaliteit van leven buiten de gebiedsgrenzen en voor toekomstige generaties. Hierop stappen vooruit zetten is voor ons bij Ecorys de kern van economische vooruitgang. Uiteindelijk raakt het wel of juist niet handelen van een lokale overheid mensen in hun dagelijkse levens – hier, nu, later of elders. Daardoor is beter inzicht in de brede welvaartsgevolgen én de mogelijkheden om bij te sturen van het grootste belang.

De bruikbaarheid zit vooral in de concrete aanbevelingen die SMART zijn geformuleerd.

Tineke Kemperman, Manager Economie & Energie, gemeente 's-Hertogenbosch

Handelingskader Brede Welvaart

Ecorys biedt gemeenten daarom een Handelingskader Brede Welvaart (HBW) aan, waarmee lokale beleidsmakers concrete aangrijpingspunten in handen krijgen om de welvaart te vergroten. Het is belangrijk om handelingsopties gericht op de toekomst te hebben. Het HBW is gebaseerd op onze eigen expertise en vaardigheden, ervaringen uit eerdere projecten, recente ontwikkelingen in wetenschappelijk onderzoek, en uitgewerkt in een duidelijk methodologisch stappenplan. De aanpak van Ecorys is onderscheidend door de innovatieve en modelmatige manier waarop toekomstige kansen en risico's in kaart worden gebracht. Ons doel is niet achteruitkijken, maar vooral

samen met de lokale beleidsmakers vooruitkijken.

Eindresultaat

Uiteindelijk resulteert het HBW van Ecorys in concrete, SMART geformuleerde aanbevelingen. Dit maakt het handelingskader nuttig en bruikbaar voor elke gemeente. Daarbij kan het HBW als basis dienen om met andere overheden, ondernemers, kennisinstellingen en brancheorganisaties in de regio het gesprek te voeren over mogelijkheden om de brede welvaart samen te vergroten. De in kaart gebrachte handelingsopties door Ecorys bevinden zich op verschillende beleidsterreinen en hebben verschillende samenwerkingsverbanden nodig om succesvol uitgevoerd te worden.

Hoe Ecorys op een innovatieve en modelmatige manier naar de toekomst kijkt is uniek.

Tineke Kemperman, Manager Economie & Energie, gemeente 's-Hertogenbosch

Stappenplan

Dit zijn de stappen die een lokale overheid samen met Ecorys doorloopt:

1. Vaststellen regionale brede welvaartsfunctie

Om goede beleidsaanbevelingen te kunnen formuleren over het vergroten van de brede welvaart in een gemeente, is het van belang om te weten wat de voorkeuren en wensen van de inwoners zijn. Het in kaart brengen hiervan is voor Ecorys een belangrijk startpunt in het HBW. Het concept brede welvaart – 'alles wat van waarde is' - is immers erg breed. Het fenomeen bestaat uit thema's, zoals wonen, veiligheid en immateriële welvaart, die vervolgens uitgesplitst worden in 42 indicatoren door het CBS. Door schaarste in middelen en mensen kan een gemeente niet een extra beleidsinzet doen op elk van deze indicatoren. Er moet worden gekozen. Elke aanbeveling moet daarom duidelijk aangrijpen op een aspect van brede welvaart dat de inwoners echt belangrijk vinden. In economische termen: de aanbevelingen richten zich op extra beleidsinzet met de hoogste marginale brede welvaartsopbrengst.

 Instrumenten: de European Social Survey (ESS), gemeentelijke enquêtes en onderzoeken, desk research, focusgroepen met inwoners, opstellen materiality matrix (triangulatie)

 Uitkomst: de brede welvaartswensen van de inwoners

2. Bepalen brede welvaart 'hier en nu'

Dit is de algemene scan door data-analyse en desk research, waarmee Ecorys voor een gemeente de scores op de 42 onderdelen van brede welvaart inzichtelijk ordent. Hieruit volgt een meest recente momentopname en de ontwikkeling in de

afgelopen 10 jaar tot nu. Hierdoor worden ook de uitruilen en de synergiën in de bestaande economische structuur zichtbaar. Waarschijnlijk zijn deze het gevolg van strategische keuzes door de gemeenten op het gebruik van de ruimte of de inzet van publieke investeringen. De brede welvaart 'hier en nu' betreft de persoonlijke kenmerken van mensen en de kwaliteit van de omgeving waar zij in leven. De regionale vergelijking met omliggende gemeenten is hierbij van belang. Enerzijds omdat een extra variëteit aan voorzieningen die inwoners wensen mogelijk in een nabije buurgemeente beschikbaar zijn, maar door beperkte faciliteiten op het gebied van infrastructuur en mobiliteit nog niet goed te bereiken, waardoor gemeenten hierop complementaire voordelen kunnen behalen. Anderzijds omdat hieruit de competitieve voordelen en nadelen van de eigen gemeente blijken, en geleerd kan worden waar de gemeente vooroploopt of een inhaalslag kan maken. Tot slot is een verdieping op de 'gemiddelden' op de elementen van brede welvaart in de gemeente nodig; waar zitten de startten en de stapelingen? Hoe zijn welvaart en welzijn verdeeld over inwoners? Het HBW wordt zo gericht op specifieke doelgroepen.

 Instrumenten: CBS regionale brede welvaartsdata, Leefbarometer 2.0, verdiepingsanalyse, shift & share, industry space, bubble plots

 Uitkomst: de huidige tussenstand van de lokale brede welvaart

3. Inschatten brede welvaart 'later' en 'elders'

Het brede welvaartsniveau van een gemeente is dynamisch. Om een vooruitkijkspiegel te bieden, maakt Ecorys

een inschatting van de kansen en risico's die op de gemeente afkomen. Enerzijds gaat het om autonome trends en ontwikkelingen, anderzijds om voorspelbare gevolgen van beleidskeuzes en transitie. Demografie is een belangrijk onderdeel van deze analyse van de brede welvaart 'later', aangezien volgende generaties de hulpbronnen nodig hebben om eenzelfde niveau van welvaart te kunnen bereiken als de huidige generatie. Dit betekent dat de technologische vooruitgang en de bijkomende kansen ook in kaart moeten worden gebracht. Verder veranderen de voorkeuren en wensen van de inwoners over de tijd. Daarnaast beziet men de ruimtelijke positieve en negatieve brede welvaartseffecten op andere gemeenten of in de regio. Deze brede welvaart 'elders' betreft de gevolgen van keuzes in de gemeente ten aanzien van banen, inkomens, (niet-hernieuwbare) hulpbronnen en het milieu in andere gemeenten. Een benchmark met omliggende dorpen, steden en regio's helpt hier. Deze analyse biedt mogelijk aanknopingspunten voor overleg met omliggende gemeentes over het verhogen van de (gezamenlijke) brede welvaart in het HBW.

 Instrumenten: CBS regionale brede welvaartsdata, standaard trend analyse, vergrijzingsstudies, benchmark met omliggende steden en regio's

 Uitkomst: de toekomstige trends en ontwikkelingen die de lokale brede welvaart raken.

4. Kwantitatieve en kwalitatieve verdieping brede welvaartsdata

Om beter en diepgaander begrip en inzicht te krijgen, voert Ecorys vervolgens een reeks aanvullende analyses uit. Vanwege onze economische achtergrond zijn deze bovenal van kwantitatieve en modelmatige aard. De uitkomsten geven heldere, maar technische aanknopingspunten waar mogelijk handelingsperspectief bestaat om de brede welvaart te verhogen. Tegelijkertijd zijn wij van mening dat deze analyses getoetst en

verrijkt dienen te worden met kwalitatieve data en input. Daarom hebben wij interviews met stakeholders en experts om de kwantitatieve uitkomsten te valideren en te verdiepen. Deze gesprekken geven de nodige nuances en inzichten voor het HBW.

 Instrumenten: interne structuur-analyse, potentiële cross-over analyses, voorzieningenmodel (kwantitatief, modelmatig) en interviews met relevante stakeholders, technologische, sociale en demografische verdiepingsslagen met experts, desk research (kwalitatief, procesmatig)

 Uitkomst: een verdieping naar de aanknopingspunten en kansen voor brede welvaart.

5. Inventarisatie van beleidsinstrumenten

Na bovenstaande analyses, berekeningen en gesprekken stelt Ecorys een overzicht op van de verschillende beleidsinstrumenten, waarmee de gemeente de brede welvaart kan verhogen. Wij willen een vooruitkijkspiegel bieden. Dit ontstaat door de brede welvaartsfunctie van de inwoners, de ontwikkeling naar en tussenstand van de brede welvaart 'hier en nu', de doorkijk naar de brede welvaart 'later' en 'elders', en de kwantitatieve en kwalitatieve verdieping. Hieruit volgen sterktes, zwaktes, kansen en risico's, waarna Ecorys doeltreffende en doelmatige beleidsaanbevelingen zoekt die de gemeente kan benutten om deze te versterken of te verhelpen. Dit doen wij op basis van desk research, de opgedane kennis en ervaring uit andere projecten, gesprekken met experts en wetenschappers, en overleg met lokale stakeholders.

 Instrumenten: desk research, inbrengen kennis en ervaring uit andere projecten, gesprekken met experts en wetenschappers, overleg met lokale stakeholders

 Uitkomst: een gereedschapskist

6. Beoordeling en selectie van beleidsaanbevelingen

Uiteindelijk is de vraag welke instrumenten de gemeente moet inzetten om de grootste brede welvaartsstijging te realiseren. Daarom beoordeelt Ecorys de aanbevelingen aan de hand van het Maatschappelijk Afwegingskader, impact inschattingen en indien mogelijk kosten-batenanalyses. De beleidsinstrumenten worden hierbij op de dimensies aanwezigheid, kwaliteit en toegankelijkheid nader toegelicht. Daarbij krijgen infrastructuur en mobiliteit expliciet aandacht, aangezien bereikbaarheid, leefomgeving, veiligheid en gezondheid sterk verweven zijn. Op basis van de beoordelingen selecteren wij de beste beleidsaanbevelingen om de brede welvaart te verhogen. Hierbij geeft Ecorys advies hoe een gemeente bij de gewenste eindsituatie kan komen: we beschrijven de aanbevelingen zo concreet mogelijk, beschrijven de randvoorwaarden en lichten het transitiepad plus mijlpalen toe – inclusief de gewenste bijbehorende 'regionale coalitie'. Indien gewenst helpt Ecorys mee met het visualiseren van de toekomstbeelden.

Instrumenten: Ecorys Maatschappelijk AfwegingsKader, impact inschatting, kosten-batenanalyse

Uitkomst: een rangorde in de beleidsaanbevelingen

7. Communicatie en monitoring van het brede welvaartsbeleid

Na de afronding van het HBW helpt Ecorys een gemeente graag bij de communicatie van de beleidsaanbevelingen. Een grotere bekendheid van de analyse, het doorlopen proces en de beleidsaanbevelingen, vergroten het draagvlak onder de inwoners en smeedt coalities. Hiertoe hebben wij een aantal instrumenten, die we in overleg en op maat kunnen inzetten. Tot slot kan Ecorys ondersteunen in het opzetten en bijhouden van een goed monitoringssysteem om de gevolgen van het nieuwe brede welvaartsbeleid inzichtelijk te maken, zodat de beleidsmakers waar mogelijk kunnen bijsturen.

Instrumenten: presentatie, infographics, video, opiniestuk, webinar, congres, dataverzameling, dashboard, follow-up rapportage

Uitkomst: een grotere bekendheid en monitoring van het brede welvaartsbeleid

Het Handelingskader Brede Welvaart dient als basis om op verschillende beleidsterrein het gesprek in de regio te voeren over mogelijkheden om samen de brede welvaart te verhogen.

Tineke Kemperman, Manager Economie & Energie, gemeente 's-Hertogenbosch

Wilt u weten wat de mogelijkheden zijn om ook in uw gemeente, regio of provincie een Handelingskader Brede Welvaart uit te voeren?

Neem contact op met ons:

Erik van Ossenbruggen
Senior consultant
erik.vanossenbruggen@ecorys.com

Wimar Bolhuis
Chief Economist
wimar.bolhuis@ecorys.com